

Het eerste kwartaalrapport voor CBAM: een terugblik

Het Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)

Het CBAM is een nieuw Europees klimaatinstrument dat ervoor zorgt dat een eerlijke prijs wordt betaald voor de CO₂-emissies die vrijkomen bij de productie van goederen die in de EU worden ingevoerd. Op deze manier moet worden voorkomen dat Europese bedrijven hun productie verplaatsen naar landen met minder strenge CO₂-regels. Het CBAM geldt in eerste instantie voor goederen in de categorieën ijzer en staal, cement, kunstmest, aluminium, elektriciteit en waterstof, waarvan de waarde van de CBAM-goederen per zending hoger is dan € 150,00. De Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) is samen met de Douane verantwoordelijk voor de uitvoering van en het toezicht op CBAM in Nederland.

Van oktober 2023 tot en met december 2025 geldt voor CBAM een overgangperiode. In deze periode moeten importeurs of hun indirecte vertegenwoordigers na afloop van elk kwartaal waarin zij CBAM-goederen hebben ingevoerd, een CBAM-rapport indienen. Dit rapport bevat gegevens over de hoeveelheid CO₂ die is vrijgekomen bij de productie van de CBAM-goederen. Er gelden nog geen financiële verplichtingen in de overgangperiode. De overgangperiode is bedoeld om alle betrokken partijen te laten leren en ervaring op te laten doen, als voorbereiding op de definitieve periode van CBAM vanaf 2026.

Terugblik

Het eerste CBAM-rapport heeft betrekking op de invoer van CBAM-goederen in het laatste kwartaal van 2023. De deadline voor indiening van dit rapport lag op 31 januari 2024. In Nederland zijn 812 CBAM-rapporten ingediend vóór het verstrijken van deze deadline. Op basis van de gegevens van de Douane over de invoer in het laatste kwartaal van 2023 had de NEa meer rapporten verwacht. Er waren op dat moment dus nog veel importeurs en indirecte vertegenwoordigers die geen CBAM-rapport hadden ingediend. Dit had waarschijnlijk voor een groot deel te maken met onduidelijkheid over de rapportageverplichting en de technische problemen in het CBAM-register waar de rapporten worden ingediend, want er stonden eind januari nog 713 CBAM rapporten klaar voor verzending in het register.

Onduidelijkheid over rapportageverplichting

De rapportageverplichting van CBAM geldt voor een grote en gevarieerde doelgroep van importeurs en indirecte vertegenwoordigers. De NEa en de Douane hebben zich ingespannen om deze doelgroep zo goed mogelijk over de rapportageverplichting te informeren. Zo heeft de Douane informatie verstrekt via brieven en via een fictieve bescheidcode bij de douaneaangiftes van CBAM-goederen. De NEa heeft informatie verstrekt via haar website, (online) bijeenkomsten en de CBAM helpdesk. Ondanks deze vormen van informatieverstrekking, zijn er vermoedelijk nog veel (kleine) importeurs niet op de hoogte van de rapportageverplichting. Zo heeft een eigenaar van een fietsenwinkel die een zending bouten en moeren uit China bestelt vaak geen weet van de plicht om achteraf te moeten rapporteren over de CO₂-emissies die bij de productie van deze goederen zijn vrijgekomen.

Technische problemen CBAM-register

De Europese Commissie beheert het CBAM-register waar de CBAM-rapporten worden ingediend. Toen de Europese Commissie het CBAM-register op 5 januari 2024 openstelde voor het indienen van de eerste CBAM-rapporten, bleek dat er grote technische problemen waren. Er verschenen regelmatig onverklaarbare en onbegrijpelijke foutmeldingen, die ervoor zorgden dat het CBAM-rapport niet naar behoren kon worden ingevuld en ingediend. In de dagen vóór de deadline van 31 januari 2024 was het CBAM-register ook nog overbelast en daarom minder goed bereikbaar.

Als gevolg van de onduidelijkheid over de rapportageverplichting en de technische problemen van het CBAM-register heeft de CBAM helpdesk veel meer vragen ontvangen dan was voorzien. Daarnaast is in januari een informatiebrief van de Douane helaas ook aan bedrijven verstuurd die geen CBAM-goederen hadden geïmporteerd. Door de onverwacht vele telefoontjes van was het daarom voor de NEa ook niet meer mogelijk om telefonisch vragen te beantwoorden. Hierdoor hebben importeurs en indirecte vertegenwoordigers langer moeten wachten op het antwoord op hun vragen. Na het nemen van maatregelen is de antwoordtermijn teruggelopen tot gemiddeld 5 dagen.

Vooruitblik

Zoals hiervoor aangegeven is de overgangperiode voor alle betrokken partijen bedoeld als leerperiode. Het is in zoverre dus niet problematisch dat het rapportageproces bij het eerste CBAM-rapport nog niet vlekkeloos verliep. Maar het is wel belangrijk dat alle betrokken partijen leren van hun ervaringen met het eerste CBAM-rapport en zich inzetten voor verbetering van het rapportageproces. De NEa wil dit onder meer doen door versterking van de informatievoorziening en ondersteuning van de doelgroep en door signalen over de uitvoering in de praktijk door te geven aan de Europese Commissie.

Versterken informatievoorziening en ondersteuning doelgroep

Samen met de Douane blijft de NEa zich inspannen om de rapportageverplichting van CBAM onder de aandacht te brengen van de (potentiële) doelgroep. Daarnaast plaatst de NEa veel informatie over de rapportageverplichting op haar website, waaronder informatie over het rapportageproces en de rapportage regels. De NEa is voornemens om daar (meer) beeld- en videomateriaal aan toe te voegen, om het proces en de regels nog inzichtelijker te maken. Naast de informatievoorziening via de website verstrekt de NEa ook informatie via andere kanalen zoals haar nieuwsbrief, webinars en andere (online) bijeenkomsten. Daarnaast zal de NEa via het Ondernemersplein en een aantal koepelorganisaties informatie delen. Om de importeurs en indirecte vertegenwoordigers nog beter te kunnen ondersteunen bij het indienen van de CBAM-rapporten gaat de NEa de CBAM helpdesk uitbreiden met nieuwe medewerkers.

Doorgeven signalen aan Europese Commissie

De NEa staat in contact met de Europese Commissie en brengt signalen uit de praktijk aan haar over. Het doel hiervan is om de uitvoering van het CBAM te verbeteren. Op basis van recente signalen van de NEa en andere bevoegde autoriteiten over het CBAM-register werkt de Europese Commissie hard aan oplossingen voor de technische problemen die zich voordoen. Een groot deel van deze technische problemen is inmiddels verholpen.

Voor de importeurs en indirecte vertegenwoordigers die het niet is gelukt om het eerste CBAM-rapport op tijd in te dienen heeft de Europese Commissie een uitstelmogelijkheid gecreëerd. Als het eerste CBAM-rapport nog niet is ingediend, is de knop 'request delayed submission' zichtbaar in het CBAM-register. Met deze knop kan 30 dagen extra worden verkregen voor indiening van een CBAM-rapport. Het is verstandig om deze uitstelmogelijkheid te benutten en alsnog een CBAM-rapport in te dienen. De NEa legt geen boete op als het eerste CBAM-rapport niet of niet op tijd is ingediend, maar kan in bijzondere gevallen wel een correctieprocedure opstarten. In een correctieprocedure wordt de voor rapportage verantwoordelijke importeur of indirecte vertegenwoordiger verzocht om alsnog een CBAM-rapport in te dienen.